

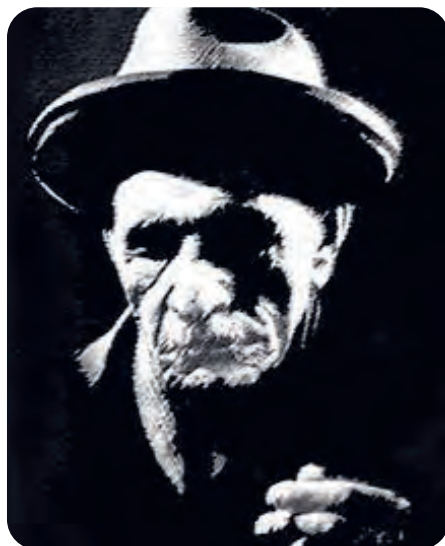
TURKS WERELDERFGOED VANOP HET GENTSE BELFORT

Uniek mo(nu)ment voor 50ste verjaardag overlijden Âşık Veysel

Johan De Vos

21 maart was niet alleen Wereldpoëziedag en Internationale Dag tegen Racisme. Het was ook de dag dat Gent werd getrakteerd op een uniek mo(nu)ment, een initiatief van De Centrale. Om 14u liet stadsbeiaardier Kenneth Theunissen, vanuit de toren van het Belfort, het Turkse lied *Uzun ince bir yoldayım* weerklinken. Deze klassieker uit de Anatolische traditie van ‘âşık’ (Turkse troubadours) werd geschreven door Âşık Veysel (1894-1973).

Veel Gentenaars met Turkse roots kennen dit lied, zingen het mee en raken erdoor ontroerd. Reden genoeg om de blinde troubadour en zijn *evergreen* wat beter te leren kennen. Het lied vertelt een verhaal dat in deze tijden van migratie en vluchtelingen een extra dimensie krijgt.

Afb. 1. Âşık Veysel, de blinde troubadour die het Turkse lied *Uzun ince bir yoldayım* schreef.

Âşık Veysel zegt u misschien niets, maar voor veel anderen is het een klinkende naam. Tijdens de 41ste Algemene Conferentie in Parijs besloot UNESCO om Âşık Veysel op te nemen in de jubileumvieringen van 2022-2023 ter herdenking van de 50ste verjaardag van zijn dood. Daarom wordt Âşık Veysel het hele jaar door geëerd met conferenties, tentoonstellingen en concerten, in Turkije en in het buitenland. Ook in Gent kreeg hij zijn mo(nu)ment.

De ‘blinde troubadour’ wordt Âşık Veysel soms genoemd. Toen hij zeven was, werd hij blind als gevolg van pokken. Dit weerhield hem er niet van om zingend en musicerend met de *baglama* die hij van zijn vader kreeg, een muzikale carrière uit te bouwen. Daarvoor doorkruiste hij heel Turkije. Zijn werken zijn in eenvoudig Turks geschreven. Levensvreugde en verdriet, optimisme en wanhoop zijn erin met elkaar verweven. Er zijn ook gedichten waarin hij de natuur, sociale gebeurtenissen, religie en politiek bekritiseert.

Afb. 2. De blinde troubadour met de *baglama* die zijn vader kocht om hem bezig te houden.

Het lied *Uzun ince bir yoldayım* (letterlijk: ik ben op een lange en smalle weg) is een poëtische klaagzang over de menselijke lijdensweg. Het bezingt ook de vele omzwervingen van de blinde troubadour. Maar op een manier die iedereen voor zichzelf kan invullen. Het gevoel dat de weg lang is en soms moeilijk, is iets waarin heel diverse groepen mensen, jong en oud, zich herkennen. Poëzie verbindt: dat bewijst dit lied als weinig andere.

Afb. 3. Samen zingen met 'Poëzie Verbindt' (foto: Mieke Debrabandere)

Poëzie Verbindt

Samen met Yılmaz Koçak en Nerkiz Şahin begeleidt Johan De Vos **'Poëzie Verbindt'**.

Dit initiatief kadert in het stadsproject waarbij artistiek talent ondersteuning vindt om eigen projecten te ontwikkelen en door te stromen. Tijdens workshops komen jongeren met verschillende roots samen om zich te laten verbinden door taal. Dit gebeurt op verschillende locaties: Poëziecentrum, MIAT, MSK, Sint-Pietersabdij en Huis van Alijn. Recent ook in Kunstencentrum VIERNULVIER en het GUM. Daar worden zij vertrouwd gemaakt met taal en poëzie in het bijzonder. Via de poëzie exploreren de deelnemers artistiek prikkelende locaties en verruimen zij hun eigen horizon.

'Poëzie Verbindt' legt bruggen tussen verschillende generaties en verschillende culturen waaraan Gent rijk is.

Johan De Vos: "Poëzie Verbindt is een van de partners achter dit initiatief, samen met De Centrale, Erfgoedcel Gent, Historische Huizen Gent en het Poëziecentrum. De drijvende kracht achter het initiatief is Yılmaz Koçak, artistiek participatief medewerker bij De Centrale en medeorganisator en begeleider van 'Poëzie Verbindt'.

Enkele jaren geleden al ondernamen Yılmaz en ik stappen om *Uzun ince* te laten weerklinken vanuit de toren van het Belfort. We zouden aan het Belfort ook een banner hangen met de tekst in het Turks en het Nederlands. Die zou zichtbaar zijn tot aan de Dampoort en zo de negentiende-eeuwse gordel en de binnenstad met elkaar verbinden. Maar dat laatste strandde op praktische bezwaren van de brandweer. Dankzij het doorzettingsvermogen van Yılmaz konden we nu luisteren naar de klanken uit het verre Anatolië, vertolkt door de stadsbeiaardier.”

Johan schreef vroeger al deze poëtische column over een ontmoeting met dit lied als soundtrack in één van de typische eethuizen aan de Sleepstraat.

Öz Emirdag köftecisi

Zo staat het in mooie gouden letters geschreven op het raam. Hier kun je *köfte* krijgen of een gerecht met bereid gehakt net zoals in Emirdag. Ik bestel *mercimek çorbasi*, linzensoep. Doe er gedroogde peper bij en nuttig de soep met enkele grote stukken zacht wit brood. De meeste eters zijn van Turkse afkomst en beperken zich tot het haastig opdrinken van de grote kom soep. Naast mij komt Ahmet zitten. Hij blijkt een zanger te zijn. Ik vraag hem of hij Melike Tarhan kent, de Gentse zangeres van Turkse afkomst.

“*Afiyet olsun.*” “Smakelijk.”

Ahmet stapt op. Bij wijze van afscheid zingen we samen het bekende lied *Uzun ince bir yoldayım* (Ik ben op een lange smalle weg) van de blinde troubadour Aşık Veysel.

Het lied gaat over de gang van het leven. Een tocht van de ene deur van de herberg naar de andere. Van geboorte tot dood. Het krijgt bovendien een actuele betekenis door migratie en vluchtelingen. Mensen lopen dag en nacht verder op zoek naar een beter bestaan. In een Turks eethuis ben je nooit alleen.

Ik ben op een lange smalle weg
Ik loop dag en nacht
Hoe ik mij ook voel
Loop ik dag en nacht
Dag en nacht dag en nacht dag en nacht

Toen ik op de wereld kwam
Begon ik meteen te stappen
In een herberg met twee deuren
Loop ik dag en nacht
Dag en nacht dag en nacht dag en nacht

Veysel kijkt dit verbaasd aan
Nu eens huilend dan weer lachend
Op weg naar mijn bestemming
Loop ik dag en nacht
Dag en nacht dag en nacht dag en nacht

(1) Vertaling: Johan De Vos

[**Johan De Vos** (1956) studeerde Germaanse filologie aan de Universiteit Gent en gaf les aan het Gentse Sint-Lucasinstituut. Hij was redacteur van *Akrostis*, het eerste Turks-Nederlandstalige tijdschrift voor literatuur, en vertaalde uit het Turks voor *Poëziekrant*. Hij werkte geregeld mee aan het tijdschrift *Interbellum*, waarin hij publiceerde over de dichters Richard Minne en Maurits De Doncker, Gentse locaties en interbellumarchitectuur. Lielingsplekken in Gent: Tuinwijk aan de Zwijnaardsesteenweg (o.m. O. Van de Voorde) ‘waar ik opgroeide, en de Warmoeshoek, waar mijn vrouw en ik dagelijks wandelen.’